

LUPETA

Apăre la fiecare zi de lucru.
Abonament: 1 an 24 cor., 6 luni 12 cor.,
3 luni 5 cor. — România: 1 an 40 cor.
— telefon Nr. 73—21. —

Proprietar: Dr. TEODOR MIHALI.
Director: Dr. ALEXANDRU VAIDA-VOEVOD.
Editor: Dr. AUREL VLAD.

Redacția și Administrația:
BUDAPESTA, VII., Rottenbiller-u. nr. 5/b I.
Inserțiuni după învoială.
Scrisori nefrancate se refuză.

„Aber die Bedingungen bleiben!“

Primi din Viena dela un distins bărbat politic următorul articol de actualitate, referitor la mesagiul de tron, prin care Majestatea Sa a deschis Reichsratul Austriac.

Viena, 19 Iunie.

Porunca dela Chlopy și ultimatul dat de Majestatea Sa șefilor coaliției, la 23 Septembrie 1905, au găsit un viu echou în întreaga Monarchie. Când la 23 Sept. 1905 Maj. Sa cetise în fața corifeilor coaliționiști ultimatul, aceștia au rămas surprinși, tăcuți. Numai Bánffy, îndrăznețul, a cutezat să arunce întrebarea dacă M. Sa pretinde ca ei să meargă la Goluhowsky? Monarhul, care le întorsese deja spatele, se opri pe un moment la ușă și — observând că intenția lui Bánffy era să deplaseze chestia — a răspuns: „Ja, aber die Bedingungen bleiben!“ Condițiile ultimatului nu erau altceva decât o parafrazăre a poruncei dela Chlopy.

Ori cât s'a nizuit guvernul ungar să țină secret pactul iscălit în Viena în ziua numirei sale, totuși este de obște cunoscut, că acel pact nu este altceva decât primirea absolută a condițiilor ce Monarhul le fixase la 23 Sept. 1905, numai cât amplificate astfel, încât *coaliția* primindu-l s'a supus, *cu mâinile legate, voinței Coroanei*. Porunca dela Chlopy s'a validat în viața politică a Ungariei. Cine ar mai fi dubitat în adevărul acestor fapte, a trebuit să se convingă prin conținutul mesagiului de tron, că Monarhul are garanții sigure și mijloace puternice în mână, cari îi fac posibil să prevestească împlinirea poruncei dela Chlopy!

„Este de supremă importanță, ca relația dintre ambele teritorii de stat (ale Monarhiei unitare adecă) să fie regulate pe lângă cât mai larga aplicare a formelor *tradiționale* și ca să fie așezate pe o temelie puternică“. Astfel se pronunță M. Sa în mesagiul de tron la un loc. Iar apoi: „La tot cazul va trebui să fie *idea conducătoare*, să se conserve *neatință*, pentru viitoarele generații, *legătura dintre ambele state*, care este *sanționată prin soarta comună de veacuri și legată și garantată prin sancțiunea pragmatică*. — Din cauza aceasta trebuie, fără atingerea dreptului de liberă dispoziție garantat ambelor părți, *evitată și în privința economică o atare deschiere a legăturii*, care eventual ar

putea să se dovedească de păgubi-toare în viitor, *pentru comunitatea pragmatică*“.

Pasagiul mesagiului de tron referitor la armată accentuează necesitatea *ridicării contingentului militar*.

Din toate acestea reiese la evidență, că

1. *Despre o independență vamală economică a Ungariei nu poate fi nici vorbă!*

2. *Cu atât mai puțin de o independență politică.*

3. *Că guvernul coaliționist va fi silit să încheie pactul dualistic cu Austria realizând transacțiunea chiar și sub condiții umilitoare pentru Ungaria.*

4. *Că majoritatea coaliționistă va vota asemenea parlamentului austriac ridicarea contingentului militar.*

Referitor la punctul acesta din urmă țin să reamintesc prima condiție a ultimatului dela 23 Septembrie 1905, condiție ce a primit-o și iscălit-o guvernul coaliționist când cu numirea sa: *„Chestiile militare, întrucât ele se refer la limba de comandă și de serviciu, cu privire la cari sunt și rămân cu desăvârșire excluse concesiunile, se scot din program.“* Adecă Ungaria este silită, conform angajamentului luat de guvernul Wekerle Kossuth-Andrássy, să voteze contingentul militar ridicat, fără de a putea pretinde în același timp „*recompense naționale*“.

Din tot conținutul mesagiului de tron transpiră un spirit democratic și un sentiment de mulțumire a Monarhului.

Cât timp în Austria Coroana nu găsea nici un sprijin în Reichsrathul vechiu, clica oligarhilor maghiari putea să-și dea aparența că este puternică și că vorbește în numele țării întregi.

Coroana era silită să fie de dragul păcii conciliantă. Prin crearea Reichsrathului sufragiului universal Coroana și-a asigurat o poziție inexpugnabilă față de veleitățile kossuthiste maghiare.

Mulțumirea generală ce domnește de prezent în Austria și în același timp anarhia desfrânată din Ungaria, o să-l întărească desigur pe bătrânul Monarh în hotărârea Sa, de a întemeia și în Ungaria epoca egalității și dreptății prin introducerea sufragiului universal. Căci nu se poate presupune despre *același* domnitor să-și fi adus aminte numai de popoarele din Austria și nu și de cele din Ungaria, când a

rostit memorabilele cuvinte în decursul mesagiului de tron: *„Este dorința mea cea mai arzătoare, ca să las cândva popoarele mele ca cea mai prețioasă moștenire proprietate, și să garantez prin aceasta întregului (imperiu) pacea națională, care ar fi o posesiune comună a tuturor patrioților.“*

Putem deci cu drept cuvânt adăoga cătră punctele fixate mai însus încă unul:

5. *In Ungaria Coroana va crea sufragiul universal, tot așa precum l-a creat în Austria.*

Adevărat, că actualul guvern ungar nu voiește să satisfacă poruncei coroanei și angajamentului luat referitor la sufragiul universal. Să nu uităm însă că nici în Austria nu a mers lucrul la început chiar de tot ușor. Guvernele Körber, Hohenlohe, Gautsch au căzut dovedindu-se de contrare în ascuns voinței Monarhului, ori de incapabile de a realiza porunca primită.

Genialul bărbat de stat, baronul Maximilian Vladimir de Beck, al cărui nume va fi gravat cu litere de aur pe pagina cea mai strălucită a istoriei monarhiei, a găsit însă căile și mijloacele spre a duce la triumf ideea sufragiului universal.

Este un trist adevăr, că Ungaria de prezent nu dispune de un bărbat de stat de talia baronului Beck, care pe lângă un ingeniu înalt să dispună și de tact fin și de energie neînduplecată.

Însă după cum sunt astăzi relațiile politice din Ungaria, Coroana va putea cu ușurință găsi un cabinet, care să execute, dacă altcum nu ar fi cu putință — *cu ajutorul mijloacelor drastice maghiare*, porunca și voința domnitorului. În lupta ce ar avea, incontestabil, să o poarte în contra conjurației clasei privilegiate de oligarhi ar putea fără multă dibăcie chiar, învinge, făcând apel la tovarășia de arme a naționalităților nemaghiare, a partidului socialdemocrat și a maselor mari ale poporului maghiar desmoștenit de drepturi politice.

Nu mai poate fi departe timpul, când Majestatea Sa își va impune voința Sa și în Ungaria precum și-a impus-o în Austria.

Câteva luni de zile sunt o clipă în viața unei țări.

Toți cei asupriți, în Ungaria, po cu drept cuvânt să se bucure de mesagiul de tron din Austria, căci acesta

este și pentru ei prevestitorul unui viitor mai bun și mai fericit.

La orice apucături și-ar lua refugiul guvernul coaliționist, nu este permis să uităm nici pe un moment vorba domnitorului, care conține întregul program al Său:

„Aber die Bedingungen bleiben!“

Wekerle în Viena. Criza guvernului. Ministrul-președinte Wekerle a plecat la Viena, unde a fost primit astăzi de Majestatea Sa.

Se pretinde că ministrul-președinte a prezentat Majestății Sale demisia cabinetului. Mesagiul de tron rostit eri cu prilejul deschiderii Reichsratului a pironit în cercurile guvernamentale depresiune adâncă, mai ales în părțile unde e vorba despre transacțiunea cu Ungaria și chestiunile economice.

În momentul când punem ziarul nostru sub tipar nu știm încă rezultatul acestei audiențe. Oficios se desminte plecarea lui Wekerle la Viena, informațiunile noastre însă afirmă contra ul.

Ugron... În fruntea derbedeilor din Camera ungară a răsărit eri o figură nouă: agentul de bucate care pe vremuri își făcuse din chemarea de deputat meserie furnizând sub guvernele liberale ovăș pentru armată, directorul de bancă care sub pretextul de a-i sprijini pe Săcui a ruinat nenumărate familii ducând banca din Odorhei la faliment — Ugron Gábor, vestitul Ugron a trecut și el în tabăra lui Somogyi, Markos Gyula, Nagy György.

În ședința de eri el ducea hangul în injurături și izbucniri pătimașe la adresa deputaților croați... Poate va fi voit să-și răzune că în preseară a fost huiduit și bătut cu pietrii din partea poporului din Buda?

„Prinde-ți gura! Tacă-ți fleura! Nu vă obrăznicii! Votați ca niște oi!“ — iată ce urla acest fruntaș între fruntașii „națiunei“... Iar când deputatul român dl Coriolan Bredecianu și-a ridicat cuvântul și-a protestat

împotriva acestor urlete brutale și a dovedit parțialitatea președintelui care nu l-a chemat la ordine, — președintele Rakovszky a răspuns că n'a auzit nimic, iar al Ugron că n'a zis cuvintele acele bătășane și cu toate acestea, în „Monitorul oficial“ de astăzi sunt trecute toate invectivele acestui tip dubiu.

Departate, departate, dincolo de oceanul atlantic par'că zărim două figuri întristate cari cu jale și dor privesc înspre patria lor iubită... Ce luptă sfântă și înălțătoare duc astăzi Ugron și Markos și Krausz Armin și Nessi Pál și Udvary Ferencz își șterg ochii umezi de lacrimi că nu pot fi și ei în mijlocul acestor tovarăși—demni de ei!..

Să trăiți! Cu prilejul alegerilor din anul trecut, în cercul Dobra candidase împotriva naționalistului român Dr. Stefan Rozvan, evreul Moskovicz. Unul dintre corteșii mai zeloși ai acestui candidat evreu fusese și judele român Adam Orsa, care se lăuda că deși e îmbrăcat în țundră românească — e maghiar cu trup și suflet...

Românii au luat act de această declarație și la alegerea din urmă de jude au votat împotriva lui Orsa și-au ales de jude pe un român adevărat.

Să trăiți, bravi români!...

Cel mai nou „agitator“ panslav. Am dat cu câteva zile înainte știrea că direcția liceului din Nagyszombat l'a eliminat pe elevul de pe clasa 5-a Ioan Pöstyéni pentru „sentimentele sale antimaghiare și ultranaționaliste“ — cum se spune în hotărârea direcțiunii.

Antecedentele acestei eliminări sunt însă revoltătoare chiar și într'o țară ca Ungaria. În chestiunea această i-se comunică ziarului „Népszava“ următoarele amănunte.

Slovacul Pöstyéni locuia în aceeași casă cu un elev maghiar Szanáti Aladár pe care direcția liceului era să-l elimineze pentru purtarea sa imorală. Ca să scape de acea-

stă pedeapsă, „patriotul“ Szanáti a denunțat directorului Hudima că tovarășul său Pöstyéni primește scrisori agitatoare. Directorul Hudima i-a dat porunca să fure aceste scrisori și să i le aducă. Szanáti a împlinit porunca și a furat scrisorile ce le primise Pöstyéni dela un prietin din Pressburg. Între altele, acest prietin, îi scria, în limba slovacă:

„Ce fericit eram în Nagyszombat, unde în camera noastră puteam cânta pe vioară doinele noastre frumoase și cântecele noastre naționale. Aici însă sunt prigonit, dar sufer în tăcere, căci inima mea bate pentru slovacime.“ — „Deocamdată mai trebuie să tac, dar dacă voi fi scuturat de pe gât jugul școlii, mă voi înrola și eu sub steagul slovacime. Trăiască Juriga!“

Și pentru aceste cuvinte înduioșătoare, scrise de altul, a fost eliminat unul dintre cei mai buni elevi ai liceului.

Denuțați-vă, băieți, colegii, furați, fiți perverși și toate vi se iartă dacă sunteți „patrioți“. Luați-vă pildă dela Nessi, dela Udvary și dela ceilalți corifei falnici ai excrocheriilor și toate vi se vor ierta în Ungaria aceasta a iezuitului ministru Apponyi... Numai limba să nu v'o iubiți, numai neamul să nu vi-l cinstiți și adevărul și dreptatea să nu le vestiți — căci aceste sunt crime în Ungaria liberală!

Consiliu de miniștri. Eri după amiază, la orele 4, a avut loc în patatul ministrului-președinte un consiliu la care au luat parte toți miniștri. Bireul de presă oficial spune că în acest consiliu s'au discutat mai multe afaceri curente, în rândul întâi s'a discutat atitudinea guvernului față cu proiectele prezentate zilele din urmă de mai mulți deputați. Despre chestiunea croată n'a fost vorba.

Prin urmare, numai despre această chestiune a fost vorba. Poate vor fi discutate distincție să-i dea reacționarului Rakovszky pentru vitejie de eri?

Să-l lase numai și pe mai departe președinte al Camerei. Mai demn post nu i-s'ar

FOIȚA ZIARULUI „LUPTA“.

Tocmeala *)

Când se pomeni Păcală
Pe pământ iar... s'a 'nchinat;
Apoi s'adânci 'n desimea
Unui codru neumblat.

Și sub cetini verzi, la umbră,
Fără grije de nimica:
Sta, zicea cu drag din fluer,
Cât de mare-i ziulica.

Brazii, auzindu-i cântul,
Ramurile-și clătinau;
Pasările, fermecate,
Pâlcuri prin văzduh săltau...

Dar s'a săturat la urmă
Prin păduri de hoinărit
Și 'ntr'o z, din munți pornește
Către șesul înflorit.

Tot coboară, pe-o potecă,
Merge... până dă d'un sat.
Iar acolo, ce 'ntâlnește?
Oameni mulți, în drum, la sf. t.

(*) Din „Isprăvile lui Păcală“, apărute acum.

Tulburați grozav în suflet
După față se vedeau;
Și, cu vorbe aspre, tocmai
Despre popa lor vorbeau.

— „I-am muncit!... și 'n loc de plată:
„Bice-mi dete, peste spate!...“
(Se plângea amarnic unul)
„Ați văzut așa dreptate?“

— „Nu-i plății“ zicea un altul,
„Niște bani, la timp... și-acum:
„La mezat îmi pune casa!
„Voiu fi scos, cu-ai mei, în drum!“

D'al de-acestea, multe încă,
Oamenii spuneau de-a rândul, —
Văicărându-se de popa
Și cu toții blăstâmându-l...

Auzind așa Păcală,
Se apropie și el:
— „Bună vremea!... Cum?... se poate?
„Popă?... și așa mișel?“

— „Hei!“ un moș oftă cu jale.
„Popă ca al nostru... nu-i,
„Poate 'n toată țara, altul...
„Bată-l Maica Domnului!...

„Câți moșneni, cu stare-odată,
„Azi cerșesc din sat în sat;

„Căci prin uneltiri, hainul,
„De avere i-a secăt!

„Doar' să ia!... de dat: în viață-i,
„N'a dat unui om, o pâne!..
„N'are de creștin durere:
„Nici cât' ar avea d'un câne!

„Sufletul din trup țî-l scoate,
„Când la muncă te tocmește;
„Și să nu crâcnești o vorbă,
„Că și trupul țî-l ciuntește...

„Uite, dela el din slujbă,
„Chiar și-aseară au eșit
„Doi flăcăi... ciunțiți, săracii,
„Nu se poate mai cumplit.

„Pentru o nimica toată,
„Intr'atât s'a 'nversunat:
„Că la amândoi, cu briciu,
„Nasul!... nasul le-a tăiat!

„Frați erau, în satul nostru
„De curând veniți acu!...
Lui Păcal' un fier d'odată
Inima i-o străbătu.

— „Frați?... Și unde-s? — În căsuța
„Babei Stana... vezi?... colea!..
„Ca să-i lecuiască, baba
„I-a chemat din drum la ea

putea găsi decât să stea în fruntea *acestui* parlament.

Infalibilitatea lui Rakovszky. „...Și Rakovszky, ca din senin se răstește la oratorul croat, la Supilo:

— Iți detrag cuvântul.

Nimeni nu știa de ce, dar Rakovszky s'a grăbit s'o spună: „pentru-că ai îndrăsnit să faci critica procedurii președintelui“.

Cum, oare nu-i ertat să critici procedurii președintelui? Poate președintele e papa? Oare ce înseamnă discuția în chestiune de regulament? Înseamnă o discuție în jurul chestiunii dacă președintele a aplicat regulamentul corect sau incorect, înseamnă o critică a procedurii acestuia. Noi, poate, am fi gata să credem, că președintele e sfânt și infalibil. (Mai ales de când e consilier intim). Dar, oare și Rakovszky crede același lucru? El care a ajuns în fotoliul de președinte prin alungarea antecesorilor săi? El, pentru care critica procedurii președintelui era un tit u de glorie parlamentară?...

De obicei nu credem minciuna decât dacă ni-o spune un om, căruia-i place să spună adevărul. Celui mincinos lumea însă nu-i dă crezământ nici-când spune adevărul — zice „Az Ujság“.

Bihorul împotriva guvernului. Eri, congregația comitatensă a comitatului Bihorului s'a întrunit în adunare ordinară pentru a discuta chestiunile curente. Intre obiectele puse la ordinea zilei era și adresa comitatului Sătmăr în chestiunea felicitării guvernului. Comisiunea permanentă a făcut propunerea să se treacă la ordinea zilei peste adresă, iar vice-președintele partidului kosuthist din comitat, Csorvásy István a propus să se felicite guvernul. Adunarea a primit însă, cu 128 de voturi contra 22 voturi, propunerea comisiunii permanente cu motivarea că *guvernul n'a săvârșit nimic ce l-ar învrednici să fie felicitat...*

Comisia permanentă a acestui comitat opozițional care și astăzi ascultă de glasul lui Tisza n'are dreptate. Ei, opoziția ar trebui să grăbească să felicite pe guvernul coaliționist căci n'a mai fost guvern care în vreme atât de scurtă să se fi știut compromite în mod atât de strălucit...

Comisiunea de imunitate.

În cursul ședinței de ieri, vicepreședintele Camerei Rakovszky István, care prezidă în absența președintelui Justh, s'a dedat din nou — ca de atâtea ori mai înainte — la niște acte de volnicie incontestabilă.

Rând pe rând a detras cuvântul la 15 deputați croați, fără să-i lase să pronunțe mai mult de două-trei vorbe. Și majoritatea analfabetă urla și sbiera și aproba măsurile reacționare ale iezuitului șef al partidului clerical.

Fostul ofițer de husari a voit să fie însă și mai „schneidig“ decât fusese până acum. Deputatul croat Potoșniac, căruia de asemenea îi detrasese cuvântul, a vorbit înainte fiindcă în urletele selbatice ale reprezentanților „națiunii“ i-a fost cu neputință să auză cuvintele președintelui. Rakovsky cu toate acestea a declarat că prin nerespectarea aceasta a unei enunțări prezidiale, deputatul Potoșniac a violat regulamentul și a transmis chestiunea comisiunii de imunitate.

La cererea sa Camera a hotărât ca această comisiune să raporteze despre această afacere în 24 de ore. În aceeași zi, comisia s'a și întrunit și cu 9 voturi contra 1 vot a hotărât să propună Camerei să-l opriască pe deputatul croat de-a lua parte la ședințele Camerei timp de 30 de zile.

Terorismul iezuitului Rakovszky nu mai poate surprinde pe nimeni, cum nu poate să surprindă pe nimeni nici docilitatea și supunerea oarbă a comisiunii de imunitate. De-asemenea e cert că în ședința de astăzi Camera va primi propunerea nedreaptă a comisiunii de imunitate.

Nici nu ne oprim la această hotărâre ci vom stăruia asupra unui moment extrem de important, care a eșit la iveală în ziua de ieri.

Nu s'a mai săvârșit în vre-un parlament din lume o volnicie mai brutală, o infamie mai incalificabilă, o încălcare mai vădită a suveranității parlamentului, decât în ședința dela 7 Iunie când deputatul A.

Vaida a fost scos cu forța din Cameră. Toată lumea a fost indignată de această mișelie, însuși ministrul de interne contele Andrassy a grăbit să declare că nu-și poate închipui o violare mai flagrantă a imunității unui deputat, cu toate acestea, însă, Camera a respins propunerea deputatului Dr. Maniu ca această violare să fie desbătută de comisiunea de imunitate în termen fix.

Comisiunea, ce-i drept, a fost convocată pe a treia zi, dar nu s'a adus decât hotărârea ridicolă de-a se interoga martorii pentru a se putea constata dacă în realitate a fost violată imunitatea deputatului Vaida.

Deputații Juriga, Vlad și Hodja de aproape un an au anunțat violarea imunității lor, dar comisiunea de imunitate nici până în ziua de astăzi n'a raportat Camerei despre aceste afaceri.

Se găsește însă un al doilea Perczel Dezső, mai volnic, mai brutal decât cel dela 18 Noemvrie — căci acel Perczel voise să-și câștige pentru măsurile sale de clotură un titlu de drept prin forțarea revizuirii regulamentului Camerei, iar noul Perczel vrea să introducă clotura prin violarea vădită a regulamentului — se găsește însă un președinte care violează el libertatea cuvântului, le detrage deputaților opoziționali cuvântul fără multă vorbă și Camera se grăbește să sancționeze volnicia aceasta decretând procedurii președintelui de legal și transmitând chestiunea comisiunii de imunitate.

Și această comisiune care în timp de un an de zile nu și-a luat osteneala să raporteze asupra violărilor imunității deputaților opoziționali, — în timp de 24 ore știe să raporteze asupra unei preținse violări a imunității președintelui și să despoaie, pe timp de 30 de zile pe un deputat de dreptul de a lua parte la ședințele Camerei.

*

Hotărârea de ieri și graba cu care s'a adus, e o nouă și incontestabilă dovadă a reacționarismului de care e stăpânit acest parlament de clasă. E o nouă dovadă că parlamentul acesta e o primejdie pentru li-

„Că e mare doftoriță!
„Pentru ori ce fel de rană
„Are 'ncap câte un descântec,
„Și prin lăzi vr'o buruiană“.

— „N'or fi doar' ai mei!“ Păcală
Se gândea îngrijorat. I
Și 'nspre casa arătată
Pasul iute și-a 'ndreptat.

Când intră 'n căsuța joasă,
Tresări... Acei flăcăi,
Ciumpăriți de briciul popii,
Crud, erau chiar frații săi.

— „Doamne!... Voi?... în starea asta?
„Cum ajunserăți aci?...“

— „Vai de noi!“ oftară frații,
Și începur' a-i povesti:

De tâlhari, — știi tu, atuncea,
Noaptea 'n codru? — urmăriți
Furăm prinși bătuți amarnic,
Pân' la piele jefuiți.

Am scăpat... abia cu zile.
Și venirăm, pe un drum,
Pân' ajunserăm în satul
Unde ne aflăm acum.

— „Ce ne facem, dragă frate,
„Făr' un ban, și nemâncați,
„Prin străini?... Să cerem milă?
„Haide, să intrăm argați.“

Când ziceam așa, în cale
Iat' un popă ne eși:
Popa chiar din satu-acesta...
El, în slujbă ne primi.

Însă... știi cu ce tocmeală? —
Bată-l Precista să-l bată! —
De ne-om supăra pe dânsul:
Să ne taie nasu 'ndată. —

Ai mai auzit ca asta? —
Iară de s'o mânia
El pe noi vr'odat'... atuncia:
Noi să-i facem tot așa...

Și-am eșit la câmp cu plugul.
— „Iacă!“ popa ne grăi.
„Să-mi brăzdați azi locu-acesta.
„La amiază, voi fi aci...“

„De mâncare voi aduce...“
— „Bine!... las' pe noi!“ grăim.
Și pe lucru ne așternem,
Și arăm vartos... muncim!...

Dar ameaza... vine, trece...
Iar cu prânzu, el, să vie:

Ți-ai găsit!... nici pomeneală!...
A sosit... pe la chindie!

— „Cum?... așa târziu, stăpâne!...
— „Cam târziu... v'ați supărat?...
— „Nu!... dar... ne venea sfârșea...
„De flămânzi“... — „De! s'a întâmplat!...“

„N'a fost gata de mâncarea...“
Iar în ceealaltă zi,
Popa și mai pe 'nsărate
Cu-ale prânzului veni.

— „Vai!... da ce-ai de gând, părinte?
„Să ne ții tot nemâncați?...
„N'a fost gata nici azi prânzul
„Mai la vreme?...“ — „Nu, argați“.

„Sunteți supărați pe mine?...“
— „Ei!... ba bine că n'om fi!...“
— „Da?...“ Și p'amândoi, cu briciul,
„Uite cum ne schilodi!...“

— „Hai plecați unde stăpânul
„Mai la timp cu prânzul vine!
„Nu fac eu de voi“ ne zise,
„Și nici voi, cum văz, de mine“.

Iată-ne povestea, frate. —
Cât ne bucură 'ntâinirea!...
Dar tu... ce faci?... Lui Păcală,
Flacăra-i era privirea.

bertățile cetățenești ale popoarelor și pentru suveranitatea constituției.

Ace t parlament în care nu-și găsec a-dăpost decât interesele feudalilor și prerogativele unor clase parasite, și-a pierdut dreptul de existență și trebuie șters de pe fața pământului, să nu mai rămână nici urmă de această rușine a unui stat ce se zice „constituțional”.

Trăiască parlamentul popoarelor!

ROMÂNIA

Reprezentanții partidului conservator în Parlament.

Astăzi se deschid la București corpurile legiuitoare prin citirea mesagiului regal. Reprezentanții partidului conservator în noul parlament sunt,

In Cameră :

Dnii P. P. Carp, Take Ionescu, Al. Marghiloman, Ion N. Lahovary, Virgil Arion, N. Filipescu, Nestor Cincu, N. Cănanau, Victor Filotti, Mihail G. Cantacuzino, N. Botez, N. D. Ghica, Dr. Gruiescu și Ilie Vasescu.

In Senat :

Dnii G. Gr. Cantacuzino, Titu Maiorescu, Al A. Bădărău, C. G. Disescu, C. Cantacuzino-Pășcanu, Toma Cămărășescu, C. C. Arion, P. Misir, Ion C. Grădișteanu, C. Olănescu, Teodor Cincu, Pavel Brătășanu, Pannait Cantili, Eugen Ghica, general Teleman și C. Plesnilă.

Comitetul executiv al partidului conservator a ținut Joi o ședință, în care s'a discutat atitudinea, ce o va avea opoziția conservatoare la Cameră și Senat în fața chestiunilor de o mare importanță, ce se vor desbata în ședințele viitoare.

Activitatea viitoarei sesiuni parlamentare.

Sesiunea extraordinară a Corpurilor legiuitoare va dura numai până la 15 Iunie v. când se va închide.

Textul mesagiului regal va cuprinde tristă amintire a evenimentelor din primăvara

aceastui an și va îndemna corpurile legiuitoare să hotărască un viitor mai bun pentru situația țării.

Avându-se în vedere durata scurtă a acestei sesiuni, guvernul va cere să nu fie discuție generală asupra Adresei Coroanei.

Activitatea parlamentului în timpul scurt, cât îi stă la dispoziție se va mărgini la votarea proiectului de lege, prin care se ratifică creditul deschis proprietarilor la Banca Națională.

Activitatea ulterioară a reprezentanților poporului va cuprinde pregătirea reformelor agrare.

Se vor alege două comisiuni. Una va cuprinde probabil vr'o 40 de membri atât din Senat cât și din Cameră.

Lucrurile acestei comisiuni, cari se vor desbata în sesiunea ordinară de toamnă vor trebui să fie gata până la 15 Septembrie când se vor tipări și lansa discuții publice.

A doua comisiune compusă din 11 membrii va avea însărcinarea să controleze evaluările perderilor suferite de proprietari în timpul răscoalelor, evaluări, cari s'au operat în primăvară după potolirea răscoalelor.

Nu vorbește însă nici un ziar al celor două partide de desbăgubire a țăranilor, cărora li s'au nimicit cășcioarele și stau astăzi sub ceriul liber sub acoperișul unui bordei sărac răzâmat în pari, care-i ferește de asprimele vremii.

Președinții noului parlament.

Președinte al Camerei va fi ales dl M. Ferehide fost ministru, care a mai îmbrăcat aceasta funcțiune, iar la Senat va fi ales dl P. Poni fost ministru de culte.

Mesagiul austriac.

În Mesagiul de tron, deosebit de lung, Împăratul a atins, după-cum am spus și în numărul nostru de ieri, aproape toate chestiunile importante și actuale ale întregii monarhii. Un moment istoric atât de însemnat ca acela al deschiderii unui parlament care pentru întâia-ori e expresiunea ade-

văratei voințe a poporului nici nu putea să nu se ocupe de toate acestea.

Împăratul a zis cu tot dreptul, că „datoria principală a noului parlament e să-și dovedească îndreptățirea”.

El va trebui să lucreze mult pentru înlăturarea conflictelor naționale cari, duse la extrem în anumite momente, au zădărnicit atâta vreme ori-ce muncă pozitivă în favoarea monarhiei.

„Conflictele cele mai multe isivresc din cauza limbii, în privința căreia până acum ori-ce încercare a fost zadarnică. Cu toate acestea nu e permis să-și piardă cineva nădejdea, că toți factorii competenți trebuie să nizuiască ca puterile naționale să le puie în serviciul statului. Chestiunea de căpetenie se va putea rezolvi numai dacă toți cei interesați vor căuta ca în cadrele legilor fundamentale ale statului, să înțeleagă nevoile statului și reciproc, să se pună pe baza înțelegerii adevărate lucrând fiecare cu cuvenita prevenire.

Îndreptățirea politică egală creată acum ne dă speranțe bune în această privință.

Această situațiune ar asigura conlucrarea netulburată a partidelor pentru realizarea problemelor comune ale statului. *„Cea mai ferbinte dorință a Mea este, ca să pot asigura popoarele Mele, ca pe na din cele mai prețioase moșteniri, conservarea bunurilor lor naționale, chezușind prin această totalității monarhiei pacea națională, care trebuie să fie comoara obștească a tuturor prietenilor țării.*

Am impus guvernului meu ca o datorie ca să lucreze din toate puterile în această direcție și mă adresez cu aceleaș cuvinte tuturor acelor, cărora le e scump caracterul lor național și voesc binele comun al statului, ca cu toții să conlucre cu toată abnegațiunea pentru realizarea acestui scop”.

Noul Reichsrath va trebui să se mai ocupe cu toată stăruința de chestiunea administrației, de chestiuni economice, sociale, de garanțiile constituționale cari vor trebui dezvoltate, de reforma asigurării muncitorilor, de munca de noaptea, de politica de producțiune, de comerț, de dezvoltarea stărilor sociale cari pretind susținerea unei clase mijlocii puternice. Tot acest Reichsrath va trebui să sistematizeze legea industrială și legea agrară, ocupându-se amănunțit de toate chestiunile economice pentru a întări baza financiară a țării, ca: regularea creditului real și personal, reducerea

— „Va să zic' așa cu popa?...
A!... lăsați, lăsați pe mine,
„Că mi-l joc eu d'azi încolo! —
„S'auzim băieți, de bine!”

Și zicând, porni spre ușe.
— „Ce fel?... pleci... abia sosit?...
„Unde mergi?” -l întrebă frații.
— „Plec!” răspunse el grăbit...

„Să mă bag și eu la popa”.
Ei stătură 'n loc mirați:
— „Cum, măi frate?... nu ești zdravăn?...
„Vrei și tu ca noi să pați?”

Dar el nici că-i mai ascultă.
Ese 'n drum și hai înainte.

lată mi-l în curtea popii.
— „Bine te-am găsit, prea sfinte.”

Popă, — nalt, c'o barbă roșe,
La privire întunecat —
De pe scaun, din cerdacu-i,
În picioare s'a sculat.

— „Bun sosit, măi băietane.
„Ce te-duce pe la noi?”
— De vr'o slugă, n'ai nevoie?
„Sau de vr'un cioban la oi?...”

„M'aș băga, de-acum, cu anul.”
— „Ei, ba cum nu?... Și cioban,
„Și argat îmi trebuiește...
„Spune, cât îmi ceri pe an?...”

— „O, cât pentru asta, lasă, —
„Lesne-ajungem la 'mpăcare.
„Țiu mai mult la casă bună
„Decât la sâmbrie mare.

„Nu-ți cer nici un ban, părinte;
„Las' — la buna-ți chibzuială,
„Ce-i vroi să-mi dai”. — Prea bine.
„Te primesc!... Dar... c'o tocmeală.

„Tu pe mine vre-odată
„Dacă te vei mânja,
„Să-ți jupoi cu cosorelul
„De pe spate o curea.

„Dimpotrivă, eu pe tine
„De m'oi supăra, să ai
„Drept și tu de pe spinare
„O curea atunci să-mi tai.”

— „Aș!... te văd om bun, prea sfinte;
„Nu-s nici eu... cum ți-se pare;
„S'ar putea s'ajungă treaba
„Între noi la supărare?...”

— „Nu... dar... asta mi-e 'nvoiala
„Cu argații... Vrei?... te-opresc.

„Nu voești?... e largă lumea!”
— „Vreau!... de ce să nu voiesc?...”

— „Iară anul, băietane.
„Ți-se va 'mplini și când?
„Prin frunzișul verde cucul
„Când s'o auzi cântând.”
— „Bun!... s'a isprăvit tocmeala?...
— „Încă nu... mai stai, române,
„S'o și scriem. Vorba, sboară.
„Numai ce e scris rămâne.

Și luând condeiu, cerneală,
Se așează popa, scrie...
— „Iac' așa!... s'avem la mână
„Amândoi câte-o hârtie.

„A! — scriind, gândia 'ntru sine,
„Bine-mi merse astăzi treaba.
„E puțin folos adică.
„S'ai argat... doar pe degeaba?...”

„Și-l legaiu, sârmanul zdravăn,
„Cu înscrisul... ce-mi mai pasă?...
— „Hai, băiete, na!” Păcală
În șerpar hârtia 'ndeasă.

Iar în gându-i, vesel și el:
— „Stai, părinte prea cinstit!
„Nu-ți găsesiși pân' azi omul,
„Dar acum... ți-l'ai găsit!”

P. Duifu.

etalonului, sporirea contingentului de vite, creșterea de cai mai intensivă, exportarea minelor cu mijloace mai lucrative, reforma asigurării băieșilor, reforma legii de exploatare a minelor, statificarea trenurilor private și altele.

Alături de cultivarea condițiilor materiale trebuie să se dea cea mai mare atenție culturii spirituale pentru care noul parlament va avea să jertfească maximul cu putință.

„Dar pe lângă toate acestea e de neapărată nevoie susținerea intactă a păcii în Monarhie și în afară cu statele străine. Aceasta se va ajunge cu atât mai ușor cu cât se vor asigura mai bine raporturile între cele două state ale Monarhiei.

Chiar de aceea ar fi de mare importanță atât din punct de vedere politic cât și din punct de vedere economic, ca raportul dintre acele două state să se consolideze pe baza raporturilor vechi, acomodându-se formulărilor vechi. Intre toate împrejurările, ideea conducătoare va fi se menținem și să păstrăm ne tinsă pentru generațiile viitoare legătura politică dintre aceste două state, legătura consfințită prin soarta comună de veacuri și consolidată prin sancțiunea pragmatică. Chiar de aceea și din punct de vedere economic, fără știrbirea drepturilor autonome ale acestor două state trebuie să ne ferim de orice slăbire, a acestor raporturi, care ar putea avea drept urmare în viitor o primejdie a unității pragmatice.

În cele următoare se stăruie apoi asupra necesităților militare, ca puterea armată a monarhiei să se ridice la un nivel corăpușător.

Drept încheiere, mesagiul spune :

„Răsplata pentru ostenele mele am găsit-o în dragostea și credința încercată a popoarelor mele, precum și în bunăstarea lor ce zi de zi progresa. Promovarea acestei bunăstări și cultivarea credincioasă a moștenirii glorioase a părinților a fost chemarea căreia mi-am jertfit viața întregă... Să dea Cerul, ca deasupra muncii noastre să planeze spiritul împăciuitoare al dragostei pentru patria comună. Binecuvântarea Domnului să vă însoțească toți pașii“.

Mesagiul de tron a fost des subliniat de aplauze furtunoase cari l-au mișcat adânc pe bătrânul Monarch.

Chestiunea macedoneană.

REFORMELE (5)

„Creștinii sunt compătimitiți“, zice el (Hilmi Pașa) și cu drept cuvânt, dar de bietul țaran turc, cine vorbește, el care suferă, fără a se putea plânge, care-și părăsește fără a murmura lucrul câmpului, care-l iubește, familia, satul, pentru a rămâne luni d'arândul în slujba militară, să păziască liniile ferate, să urmărească bandele, să asculte de sultan? Aceasta este ruina Macedoniei. Aceste nouăzeci de mii de oameni ținuți sub armă sunt o pierdere mare, pentru-că ei cheltuesc, nu produc și nu câștigă nimic; dacă n'ar fi turburările, 10 mii de copii s'ar naște pe fie-care an mai mult, cari ar deveni supuși loiali ai sultanului. Ce voește deci Europa? Voește reforme, bine însă să ne dea mijlocul de a le face, căci se știe cu câtă esitare și după câte parlamentări s'a acordat Turciei augumentarea de 3 procente la încasările vamale, din care trei sferturi trebuie afectate plății reformelor.

Nu trebuie uitat nici faptul, că Turcia se ruinează întreagă pentru a favoriza trei vilaiete și încurajând insurecțiunea pentru care i-se acordă o primă.

Franța, cea dintâi a consimțit fără nici o dificultate la mărirea drepturilor de vamă, căci este o națiune generoasă și justă...“

Pe urmă inspectorul general a adus niște dosare, între ele și pe cel care cuprindea unul dintre procesele bulgare din urmă, a facerea doctorului Konceff din Kumanow.

Le resfoește cu consulul Franței, îi arată

bucăți de acte originale, pentru care Bulgarii îl acuză, că nu le-a dresat nici odată. El se plânge de modul cum Bulgarii denaturează faptele pentru a atrage asupra lor compătimitirea Europei. Hilmi-Pașa prepară un răspuns la „Cartea roșie“ unde Bulgarii au relatat toate atentatele din decursul anului.

El va spune adevărul în acest răspuns. Se va vedea că partea cea mai mare a crimelor au fost săvârșite de bandele bulgare, grecești și sârcești. Turcii încă au avut partea lor, însă trebuie să li-se dea dreptate, pentru-că de trei ani țara este pe picior de război, soldații chemați pentru 25 de zile rămân câte 6 luni în serviciu, fără a se bate, enervați de poliția și de supraveghierea ce-i apasă, deci când li-se dă ocazia lovesc și ei, însă sunt cu mult mai puțin cruzi decât Grecii și Bulgarii, aceștia sunt teribili.

Cum să li să dea satisfacție când întreagă țara este cuprinsă de insurecțiune. Reformele nu vor dovedi o ameliorare reală a vieții economice și sociale a țării, decât atunci când bandele vor înceta cu propaganda lor cu forța armată și când guvernele vecine vor binevoi să nu le mai încurajeze. Guvernul otoman își face datoria și se ține de angajamentele luate.

Dreptatea pe care Hilmi Pașa o revindică pentru guvernul său are dreptul de a și-o atribui lui însuși. Activitatea sa, puterea sa de muncă, memoria prodigioasă pun în uimire pe toți, acei cu cari vine în atingere. — Dela 10 ore dimineața până la miezul nopții Inspectorul este la biroul său, primind depeși, rapoarte, vizite, citind tot și notându-și tot și luând singur toate decisiunile.

Puterea valiilor este aproape nulă; ei nu sunt decât simpli agenți de transmitere și de execuțiune, totul trece prin mâna lui Hilmi Pașa. El este în Macedonia reprezentantul direct al autorității Sultanului și este responsabil înaintea lui. El are dreptul de înalta supraveghere asupra tuturor afacerilor civile și financiare, el are puterea de a revoca pe funcționari și se și folosește de ea. Imdată ce îi se semnaleză vr'un abuz, sau îi să denunță vr'o neregularitate, el face ancheta și dacă funcționarul este recunoscut de vinovat, este imediat destituit și dat judecății. Dacă printr'o muncă imensă și o voință de fier s'ar putea ajunge la reformarea situației în Macedonia, atunci, Hilmi pașa ar reuși de sigur. Metoda lui de lucru însă este cu totul personală. În jurul lui nu-și formează nici un personal administrativ și deaceia, n'are destule mijloace de a controla executarea ordinelor sale din care cauză poate să-i scape câte ceva din supraveghierea minuțioasă, că vrea să o facă. Potu-se însă în mod real face reforme, sau mai bine nu este între el sau între Turci în general și populațiunile creștine și statele Balcanice o antinomie radicală asupra modului de a-l înțelege?

Hilmi Pașa îmbunătățește regimul, și nu-l schimbă, nici nu-l poate schimba, căci nu înțelege acest lucru, el, care n'a văzut altă țară decât a lui. Să ne mulțumim pentru moment și să sfîrșim schița acestei fizionomii atât de interesante a lui Hilmi Pașa pentru a-l pune în poziția eminentă, însă extrem de periculoasă și dificilă unde să menține prin forța abilității și a flexibilității sale. — La palat, unde să bucură de încredere până în prezent, riscă, dacă s'ar da pe partea reformatorilor europeni, de a trece de omul, care din reformă în reformă conduce Macedonia la o separație de fapt cu restul imperiului.

Dacă pune stavilă planurilor agenților europeni, sau dacă reformele nu dau rezultate sperate, riscă că o plângere a ambasadorilor iar atribui toate insuccesele și toate greșelile.

Populațiunile creștine îl acuză de a fi totdeauna cel care promite și nu dă niciodată, iar populațiunea otomană îl suspicio-nează, că sacrifică drepturile slamului. Putea-va el rămâne mai multă vreme și omul Sultanului și al Europei? În Macedonia să vorbește în familie, că el a băgat în buzu-

nar pe agenții civili, comisia financiară și pe generalul Degiorgis.

Este probabil că la Constantinopol lasă să se creadă acest lucru, pecând la Salonic pare a face pe agenții europeni să creadă, că el să mulțumește cu realizarea acelora ce ei dictează.

În rezumat o voință sinceră, bazată pe convingerea, că a reforma — sau cel puțin a face impresia aceasta — este pentru moment singurul mijloc de a conserva și de a restaura autoritatea sultanului în cele trei vilaiete; o muncă incarnată, care să ascundă ineficacitatea financiară a metoadelor și mediocritatea rezultatelor, o supleță extremă în proceduri și în relațiuni care să acopere un caracter decis, credincios stăpânului său și mării patriei, o forță consumată de a pune în scenă de a surprinde; cu darul de a seduce și cu talentul de a îndupleca; o inimă pasionată, o cunoștință naturală a oamenilor, a intereselor și a aversiunilor lor, cu calități de șef și cu defecte de burocrat, astfel apare Hilmi Pașa.

În sfârșit sub slăbirea generală a caracterelor asupra cărora apasă absolutismul hamidian, este un om abil care are figura unui om de stat.

(Va urma)

(Revue des deux mondes)

Portretul dlui deputat Alexandru Vaidavoevod, lucrat frumos în autotipie se capătă la Redacția «Poporului Român», Budapesta VII István út 11.

Vor ieși pe rând și portretele celor l'alți domni deputați.

Buletin parlamentar.

Ședința Camerei.

Joi, 20 Iunie.

Tulburările de ieri au adus în galerii un public extraordinar de mare. În culoare agitație mare. Se discută isprava de aseară a comisiunei de imunitate. Justh declară că nu se poate identifica cu hotărârea ei, Rakovski dimpotrivă e mulțumit, ar dori măsuri și mai draconice împotriva trădătorilor. Intre deputați e o mare divergență de păreri în privința răstignirii lui Potocinjak. Toți așteaptă să se pronunțe întâi miniștrii. Dar Wekerle nu-i aci, e în Viena. Apropoș, Viena. Ciudat mesagiul Impăratului. „Pe noi nu ne poate atinge de loc.

Croații sunt azi foarte liniștiți. Episcopul Drobobetchi se 'nvârte ca un prisnel în toate părțile. Pare că i-a mai împăcat și pe unii și pe alții !!!

Se începe ședința. Sala plină de deputați. Vorbește la rândul său reprezentantul comisiei de imunitate propunând că deputatul Potocinjak să fie exclus pe 30 de zile dela ședințele Camerei.

Motivează propunerea comisiei cu „demitatea parlamentului“ care trebuie apărută cu „toate mijloacele“, cu „simțul patriotic revoltat“, cu „direcția care voește dărâmarea unității statului“, etc. Sala aplaudă frenetic.

— Așa trebuie să se porceadă împotriva lor!

— Ba și mai aspru încă.

Lehel Héderváry, singurul membru al comisiei care s'a pus pe un punct de vedere

mai de omenie, arată că o sentință ca asta e egală cu călcarea regulamentului Camerei Vorbește cu convingere. Vociferanții de adinea-ori se domolesc și se pomenesc deodată că-l aprobă pe Hedervári. Și când se pune la vot comisia se pomenește cu vre-o 20 de voturi. Lumea nu înțelege ce va să zică manopera aceasta care vrea să fie o dovadă de civilizație, de dreptate ungurească, de obiectivitate.

Totul e însă o manoperă. I-se văd de departe ghiarele.

Se urmează discuția proiectului. Vorbește ungurește ministrul de comerț Szterényi. E o bucurie mare în sală. Deputații jubilează. Măre, iată că se mai aude în parlamentul unguresc și vorbă „de a noastră“. Referentul lu Szterényi Kossuth, se întoarce către orator. Cască ochii mari și se vede cum îi crește bucuria că șeful lui vorbește fără să se împiedece și fără să-l întrerupă cineva. Să termine numai — gândește el — așa-l felicit de nici nu știe cum să-mi mulțamească.

După câteva cuvinte de introducere oratorul ajunge la „captatio benevolentiae patriotticae“. Se leagă de discursul lui Polit care a cutezat să zică că prin proiectul acesta nu se aduce, deși se intenționează, nici un serviciu real „așa numitei idei“. Il trimbrează ca pe un trădător de patrie, etc., etc., iar profanum vulgus își cască și el gura și-și întoarce fața spre puținii naționaliști, pe cari îi trimite care către București, care către Viena, care către Zagrab. Câștigată odată indispensabila benevolentie patriotică ministrul își urmează mai departe discursul. Kossuth nu se mai satură să-l privească și să-l admire pe acest grăitor negângăvitor.

Peste două ceasuri termină după ce aduce și întortochiază argumente cu cari Croații vor avea să-și spargă de-a binele capul.

Cel dintâi care-l felicită e sluga credincioasă care e fiul marelui patriot dela 48. Toți îl aplaudă. Apoi se dă pauză, după care începe eară domnia croată. La 1 și jumătate se aude Visoki Sabore, după care urmează un adevărat potop de consonante cari nu se mântuesc decât la 3 ore, când se ridică ședința.

Dar fiindcă nici un raport parlamentar nu se poate scrie fără să cuprindă serii de scandaluri vom încresta și de astă-dată, mojiția lui Ugron care îndrumat la ordine de Rakovszky pentru întreruperile de eri și-a cerut iertare în modul următor: Recunosc că am numit pe deputații croați oi, și-mi cer iertare dela aceste oi“. Rakovszky a fost consecvent: nu l-a îndrumat la ordine.

Iusth n'a îndrumat la ordine pe nici unul din patrioții scandalagii cari își făceau de cap, — în schimb însă l-a îndrumat la ordine pe naționalistul Ivanka și pe un Croat cu cuvintele: te fac atent dle deputat să nu mai întrerupi, căci la caz contrar voiu fi nevoit să purced împotriva dtale cu toată rigoarea și te voiu da pe mâna comisiei de imunitate“.

Despre ședință dăm următoarele:

Ședința se deschide la 10 ore 15 m.

Președinte: *Justh*.

Prezenți: Din partea guvernului: *Kossuth, Apponyi, Günther și Jostpovich*.

Din partea naționalităților: *Cortolan Bređiceanu, Dr. Aurel Vlad, M. Polit și Milan Ivanka*.

Se trece peste obicuințele formalități. Președintele anunță, că deputatul naționalist Mateiu Bella cere un concediu până la 31 Iulie, din cauză de boală. I-se acordă. Darányi prezintă în numele lui Wekerle (care e dus la Viena să mulțamească Regelui pentru decorarea cu ordinul Leopoldin) o propunere ca să se aleagă o comisie de 15 inși pentru stabilirea cvotei. Se primește.

Urmează referentul comisiei de imunitate întrunită eri pentru a dezbate purtarea de ieri a deputatului croat Potocinjak. Referentul Baloghy declară în numele comisiei, că numitul deputat intenționat a produs în ședință disordine, nevoind să se supună dispozițiilor presidiale și că purtarea lui e „un adevărat atentat împotriva autorității prezidentului Camerei, reprezentant al voineței, naționale“.

Direcția pe care o reprezintă deputatul Potocinjak urmărește scopul de a se împedea desbaterile Camerei, și ca atare trebuie răsplătită după dreptate. Comisia n'a aflat circumstanțe atenuante. Refuzul lui P. de a primi citația ungurească e o dovadă de renitență care trebuie pedepsită. Comisia de imunitate a hotărât deci ca să propuie Camerei aplicarea §. 255 al regulamentului Camerei și să-l oprească de a mai participa la ședințe timp de 30 de zile. Comisia a adus aceasta hotărâre cu 9 voturi contra unul. Lehel Hedervári ca membru al comisiei a anunțat vot separat.

Conform regulamentului propunerea comisiei nu se poate lua în desbatere, ci pur și simplu, se primește sau se respinge. la cuvântul:

LEHEL HEDERVÁRI, care își desvoltă votul separat arătând că §. 255 dispune că în caz când un deputat calcă regulamentul Camerei trebuie să-și ceară iertare. Nu se poate aplica pentru prima transgresiune pedeapsa care se prescrie pentru a treia călcare a legii (a doua se pedesește cu anunțuri prin afișuri în toate comunele din cercul pe care-l reprezintă deputatul contravenient). Propune ca să se respecte regulamentul Camerei, „aceasta biblie a noastră“, și să nu se facă aici regretabile cazuri de precedentă.

Se pune la vot.

Propunerea comisiei întrunește vr'o 20 de voturi. Majoritatea absolută primește propunerea lui Lehel Hedervári, amăsurat căreia deputatul Potocinjak va avea datoria să ceară iertare dela Cameră pentru transgresiunea săvârșită. Altcum nu va mai poate lua parte la desbaterile Camerei — zice președintele. Se naște zgomot. „Cine zice? Regulamentul Camerei nu zice așa!“

Iau cuvântul deputații ZBORAY și BUZATH spunând, cel dintâi că nu se poate împedea un deputat de a-și exercita drepturile lui. Atârnă de simțul lui de onoare să ceară iertare sau nu, dar de împiedecat nu-l poate împiedeca nimeni, — iar al doilea, că deputatul P. poate veni la ședințe dar nu poate lua cuvântul la nici o dezbatere până nu-și cere iertare.

LENGYEL ZOLTAN: Regulamentul Camerei dispune ca un deputat contravenient să fie condamnat a-și cere iertare, dar mijloace coercitive pentru aceasta n'are.

(O voce: Ba bine că nu! *) Să se lase deputatul să vie în Cameră și dacă nu-și va cere iertare și va continua a vorbi, — căci amăsurat înțelesului dispozițiilor reglementare are dreptul — Camera, luînd aceasta ca o nouă călcare, să aplice față de de el dispoziții mai severe.

Se trece la dezbaterea proiectului. Scunul prezidențial îl ocupă Rakovszky. Declară că cetind monitorul oficial care cuprinde desbaterile de ieri a aflat că deputatul Ugron s'a folosit de expresiuni cari „nu se pot numi parlamentare“. Il îndrumă deci, azi, la ordine.

UGRON recunoaște că a scăpat expresii neparlamentare numindu-i pe deputații croați: oi. Incheie zicând: „pentru greșala aceasta cer iertare dela oi“. Urmează,

*) Serum antividaicum N. R.

SZTERÉNYI JOZSEF: Raportul dintre Ungaria și Croația nu este acela dintre Austria și Ungaria. Cine consideră Croația ca stat de sine stătător, ca Polit, atentează la unitatea statului maghiar. (Voci: Apă bătrânului. Naționaliștii să se ducă în România! Trădătorii de patrie! Vreau' dismembrarea țării! Le trebuie Daco-România!) Cei cari umblă pe astfel de căi să nu uite, că este o Nemeză care ajunge odată pe fiecare excentric. (*Ivanka*: „Ideea“ se poate schimba!)

Această, nu se schimbă! (M. Ivanka face o întrerupere. Președintele îl îndrumă la ordine, amenințând, ca la cas de nouă întreruperi îl va da pe mâna comisiei de imunitate.)

Trece la proiect.

Motivele Croaților sunt nebazate. E o simplă explicare intenționat greșită a unui adevăr clar.

Nu vrea nimeni să maghiarizeze pe Croați (Kossuth dă din cap.) Proiectul cere numai ca oficianții croați să aibă o calificare în limba ungurească. Nu-i adevărat, că violează autonomia Croaților dela 1868, art. de lege XXX.

Cât privește învinuirea că Croații sunt preterați la ei în țară, adevărul e acesta: sunt 7088 de aplicați la căile ferate. Dintre aceștia 3434 sunt Croați și 3654 Unguri. Dintre unguri 1962 știu croățește iar 1692 nu. Proiectul prevede ca funcționarii maghiari cari nu știu croățește să învețe. Cât privește pe Croați cari nu știu ungurește, guvernul se va îngriji ca ei să poată învăța. Cărmuirea are o mie de căi, pe cari îi poate învăța limba „statului“. — E adevărat că, deocamdală Croații sunt oficianți inferiori și slujbași de rând, iar Ungurii ocupă funcțiile mai înalte, dar guvernul se va îngriji ca Croații să poată învăța ungurește și să poată ajunge și ei în funcții mai înalte la trenuri (Voci: Oficianții să învețe ungurește iar deputații din Camera ungurească să nu știe o boabă!). — Limba oficială trebuie să fie cea ungurească, căci trenurile sânt întreprinderi comerciale private ale statului. O dovedește aceasta și calitatea funcționarilor: când trece cineva dela un oficiu de stat la tren încețază de a mai fi ofician de stat și trebuie să depună jurământ nou ceea-ce nu se petrece și când trece cineva dela o funcție de stat la alta.

La amovarea din post oficianții dela tren sînt anunțați cu trei luni înainte, ceea-ce nu e la oficianții de stat, deci e o întreprindere comercială. — Oficiații dela tren n'au pensie ca cei dela stat, ci au statute deosebite, ca ori și care altă corporațiune privată. — Fondul de pensiane al celor dela tren se poate și disolva dacă trece peste cercul de competență, și oficianții pot rămâne, fără pensie, ceea-ce la oficianții de stat nu e.

Evident deci că trenurile sunt întreprinderi particulare și Croații nu sunt în drept a cere limba croată ca limbă oficială. Citește mai multe hotărâri de ale orașului Zagrab dela 1881 cari se pot explica și în favorul părerilor maghiare. Croații să renunțe la fantasma care i-a cuprins.

„Aici e podul peste care dacă veți trece vă veți îneca. Atîrnă de înțelepciunea DV. să treceți sau să vă opriți la el și să ziceți: până aici.“

Proiectul e favorabil pentru Croați. El îi silește pe oficianții unguri să învețe croățește.

În ce privește partea a II. și a III. a proiectului, cu asociațiile și dreptul de grevă a oficianților dela tren arată că ele sînt mai moderate ca în alte țări. Aduce Franța și Germania ca exemplu.

Incheie primind proiectul. — A vorbit 2 ceasuri.

Pauză.

După pauză a vorbit ministrul Kossuth vr'o câteva cuvinte, complectându-l pe Szterényi, apoi Polit răspingând vorbele aspre ale acestuia, apoi croatul Penici și Gilici până la sfârșitul ședinței, răspingând proiectul.

Ședința viitoare mâne.

Oare e bine așa?!

Din incidentul unor agitațiuni mai mari, ce s'au manifestat la câteva bănci de-ale noastre cu ocaziunea adunărilor generale și cari sub anumite forme se continuă încă — a apărut în No. 20 al „Revistei Economice” un articol semnat de R. cu titlul: „După adunările generale”. Tot în același timp a apărut un alt articol în No. 14 al „Tovărășiei” intitulat: „Nu-i bine așa?! Amândouă articolele au menirea de a stavili două porniri rele din viața băncilor noastre: Obstrucționismul și întemeierea de bănci nouă acolo unde există deja.

Atât autorul articolului din „R. E.” cât și acela a celui din „Tov.” par a fi oameni cu largi vederi din viața noastră economică și par a fi conduși de bune intențiuni față de referințele noastre național-economice. Dar cu toate aceste par că ignorează cu desăvârșire adevăra ele cauze, cari au produs și produc pornirile „rele”, sau apoi din oarecari considerațiuni, nu voesc a releva acele cauze, lucru indispensabil fiind îndreptarea răului.

Că e bun sau rău obstrucționismul în viața parlamentară — și fiecare adunare de bancă ar trebui să fie un mic parlament, — că înființarea de bănci nouă e sau nu e și întrucât e îndreptățită? Aceste sunt întrebări asupra cărora ar trebui să se discute mult, foarte mult. Mă răginesc deocamdată a mă pune și eu pe acel punct de vedere, că la noi, la Români, obstrucționismul și concurența nu sunt admisibile. Căci la ce să obstruezi, când totul și toate sunt în cea mai perfectă, ideal de perfecție ordine?!

La ce să mai faci concurență, când în fruntea institutelor noastre e angajat tot ce a putut mai bun produce nația românească ca cunoștințe, ca talent, ca caracter, ca sâr-guință, ca energie?! La ce să mai faci concurență, când băncile noastre cu eminențele forțe, de cari dispun, scormonesc toate terenele economice, cât de cât productive, și u o putere iresistibilă exploatează tot în folosul sârmanului nostru popor?! Ba ce e mai mult toate băncile noastre țin evidență de toate invențiunile și inovațiunile de pe rotogolul pământului, descoperite până astăzi de geniul omenesc, — și cu o iuțeală admirabilă le impatriază pe plaiurile locuite de poporul românesc, atât de primitiv în multe privințe?!

Durere, aceste sunt numai „vis neîmplinit”, ce se sălășluște mai mult numai în capetele „obstrucționistilor”. Dar cu toate aceste admit, că obstrucționismul și concurența încă n'au loc la noi. În același timp susțin, că pornirile aceste „rele” își au alte cauze decât cele ventilate de autorii amintiți. În parte le cunosc și eu și le vor cunoaște și alții cari, tot din oare-cari considerațiuni nu și-au expus în publicitate experiențele. — Prea multă tăcere dă însă ansă de a se înțel greșit multe frământări interesante și astfel, pe lângă toată bunăvoința, nu s'ar pune săvială direcțiunilor de fapt rele.

Poporul nostru e prea de omenie, zicea dl Dr. Ciupe, scurt după căderea dela Bocșa Prea multa omenie a poporului nostru în înțelesul dlui Dr Ciupe cu o mulțime de alte variante e obârșia a unui șir necurmat de cele mai scârboase abuzuri săvârșite nu numai în activitatea noastră politică, ci și pe toate terenele vieții noastre publice. Poporul trăind în sancta simplicitate, își vede de necazurile lui iar chestiile mai greu de rezolvat vrând neutrând, le lasă în grija cărturarilor pe cari mai totdeauna îi ascultă cu o oarbă încredere. Și e bine așa. El e cinstit. Dar necinstiți și mișei potențianți sunt acei în cărturari ai poporului, cari îl trag pe sfuară, folosindu-i încrederea pentru scopuri mârșave de cel mai cras egoism! — În astfel de cazuri sufletul bun al omului mai simplu să indignează sau cum zice poporul, să scârbește. De aici apoi să nasc o mulțime de rele sociale.

Din fericire între cărturarii români nu sunt mulți nemernici dar totuși pe alocurea sunt de ajuns pentruca să se cocoteze în mod

clandestin în spinarea unei localități sau a unui ținut. Insecte veninoase ce se pripășesc în jurul așezămintelor noastre, sugându-le sucii dătător de vigoare ei inveniează orice avânt spre idealism ei murdăresc tot ce e frumos, ei stârpesc tendință spre propășire și distrug orice armonie dintre frați. Localitatea unde s'au incuibat din zi în zi se adâncește în mocirlă. — Cei b ni să uită uimiți în jur și nu să pot în deajuns mira de câtă josnicie e capabil un corp omenesc. Cei slabi încep a să lăpăda de însușirile bune, schimbă virtutea cu viciul, răspunzând la advertimente. Du-te încolo cu ale tale vorbe de virtute și morală... Au ești orb, nu vezi, că în lume numai cu viciul o poți duce de parte numai mișei să fericesc? Și de multe ori nu știi, să nu le crezi acestora sau să le crezi.

Caracteristica fiilor monstri ai popprului e, că n'au de loc sau au mai puține cunoștințe pentru cari era, pentru care s'au pregătit. Pe de altă parte nu există altă carieră în lume, pentru care să nu aibă „temeinice cunoștințe”, nu există demnitate, pentru care să nu se simtă predestinați. Pe căi murdare și detestabile, defăimând și calomniind înainte, intrigând în dreapta, denunțând în stânga, dând atdămașuri și ospete: ei se înalță... până ce-i vezi ajunși „stâlpi ai societății” după construcția lui Ibsen. Societatea, care se razimă însă pe acești stâlpi se destramă...

O înălțare mai modestă, dar dobândită prin muncă serioasă și cinstită, ei, monstrii, nu o cunosc. Simțul de dreptate și de echitate, stima și iubirea de-aproapelui, ori frica de Dumnezeu, sunt concepte necuprinsă de mintea lor și nesălășuite în inima lor. A.

(Sfârșitul va urma).

Cronica externă.

Evenimentele în Rusia.

Revolta regimentului de genii din Kiew a fost una dintre cele mai sângeroase. Cinci ofițeri au fost uciși. Comandantul regimentului, colonelul Akulow a fost sfâșiat în bucăți 80 de soldați au fost grav răniți. Conducători insurgenților erau prevăzuți cu bombe.

200 de revoltați au fugit luând cu ei armele.

Toți cei 55 de deputați asupra cărora plana acuzația de a aparține comitetului conjurațiunii social-revoluționarilor au fost prinși și depuși în arest. Unul dintre ei fiind să scape a fost împiedecat de poliție.

Arestările continuă. În nopțile din urmă s'au făcut câte-va perchiiziții în cartierul studenților poloni din Petersburg și aflându-se la ei hârtii compromițătoare s'au operat vr'o sută de arestări de studenți și sudente.

Instrucția în afacerea predării Porthului Arthur a fost terminată. Procesul se va începe din nou. Președinte al consiliului de război este numit generalul de infanterie Dukinasow.

Revoltele agrare se întind ca pârjolul. De-alungul râului Volga pe o parte și pe alta ard proprietățile moșierilor.

Armata, cazaci și geandarmerie aleargă să stâmpere focul.

Situația în Franta.

Situația în Franța din cauza crizei viticole devine din ce în ce mai îngrijitoare pentru guvern.

Proiectul depus la Cameră în această privință încă nu a fost luat în dezbatere.

Cauza este, că acest proiect atacă fabricațiunea de zahăr prin cererea mării împozitului asupra acestui articol, lucru care dacă s'ar efectua ar răscula împotriva gu-

vernului întreagă populațiunea de nord a Franței, care se ocupă cu acest fabricat.

Precum vedem guvernul este la răspântii și esită de a lua o decisiune definitivă într-o direcție sau alta.

Dar iată că evenimente cu totul de alt ordin, evenimente politice și nu agrare vin să provoace această esitare a lui Clémenceau.

Mișcarea din Sudul Franței se zice, că ar fi fost pornită de clericali și reacționari, o mare parte a populațiunii nutrind încă idei regaliste și bonapartiste.

Stând lucrul astfel, primul pas ce trebuia întreprins cu mai multă tactică era de a cerceta obârșia mișcării. Ce fel de fonduri și de unde, au fost puse la dispoziția capilor acestei porniri, fără pereche în istoria omenirii?

Primele măsuri de reprimare ale ministrului au fost deci în direcția aceasta.

S'au lansat apoi mandate de arestare împotriva lui Marcelin Albert, care însă nu a fost găsit nicăiera, și împotriva soților lui.

De asemenea primul ministru Clémenceau a adresat primarilor din comunele din sudul Franței, cari și-au dat dimisia o circulară lungă, în care-i face responsabili de toate faptele, ce se vor naște din aceasta demisiune.

Totodată îi face atenți, că deoare-ce și-au dat dimisia, fără ca aceasta să fie primită de prefecți, au comis o violare a legii, pentru care vor fi trași la răspundere.

Situația în ori-ce caz e gravă și se așteaptă grave desvolări.

O încercare de represiune cu forța armată nu-i dă guvernului toată siguranța, deoarece în sudul Franței recrutarea să face după sistemul regional și toți soldații sunt podgoveni.

Deocamdată guvernul se află între Scyla și Carybda. Deoparte manifestele grandioase și cerințele viticultorilor din sudul Franței și de altă parte protestele fabricanților de zahăr dela Nord.

ȘTIRILE ZILEI.

Joi, 20 Iunie 1907.

— **Statute aprobate.** Ministrul de interne a aprobat, sub numărul 51.687, statutele reuniunii pentru îmbrăcarea copiilor săraci, — din Blaj.

— **Săliște pentru Brad.** Negustorii români din Săliște aranjază petrecere de vară Luni, 24 Iunie n. la „Neted”. Venitul curat e destinat pentru fondul gimnaziului din Brad. Inceputul la orele 2. d. a.

— **Patru ingineri români noi.** Azi și-au dat la școala politehnică de aici examenul de ingineri următorii patru Români: Iancu Ilana din Slatina (cmt. Caraș-Severin), Emilian Dima din Buzeu (Treiscaune), Rudolf Oprean din Tirnăvița (Hunedoara) și George Lupșa din Mihăiești (Hunedoara). Dintre cei 40 de ingineri, cari au obținut diploma în sesiunea aceasta, numai doi înși și-au trecut examenul „cu distincție”. Unul dintre ei a fost dl G. Lupșa.

Felicitările noastre tuturor!

Sperăm, că cu toții vor lucra în mijlocul poporului nostru și spre înaintarea economică și culturală a lui.

— **Agitator—achitat.** Curtea cu jurați din Cluj îi condamnă pe socialistul Fülöp Iozsef la 6 luni închisoare, iar pe Nagy András la 6 luni închisoare și 100 de coroane pentru „agitație” ce ar fi săvârșit-o prin publicarea unor articole, în cari critică procedeul jandarmeriei, care pe viamea grevei zidarilor din Cluj, îl străpunsese pe zidarul Petru Dan.

Curtea de casație a infirmat sentința aceasta, achitând pe Fülöp și reducând „pe-deapsa” lui Nagy la 3 luni închisoare.

În expunerea de motive se zice că „critica ce-o face cineva activității guvernului sau organelor polițienești nu constituie agitație împotriva unei instituțiuni de stat”.

Cum se cunună în Teregova? Știu tare bine că de încrețez trădătorii neamului nostru, aceștia își capătă laudă dela contrarii noștri, însă laudele lor nu ne-aduc nouă atâta pagubă, încât să fie imposibil de a ceda la datorința noastră de a-i înfiera și mai tare. Deci fără îndoială atrag atențiunea Ven. Consistor al tractului Caransebeșului asupra purtării murdare a preotului nostru Pavel Șandru care nu-și prea bate capul cu datorințele sale preoțești ci mai mult e absent de-acasă. Călătorește pe la Kossuth sau nu știu unde, destul că s'a întâmplat de l-au căutat vreo cinci parochieni, unul pentru botez, unul pentru o înmormântare și s'au ales toți cu buzele umflate căci nu l'au găsit acasă. Absența sa n'o comunică nici odată colegului său spre a-l substitui și aceasta o face numai pentru aceea, că nu vrea să dea față cu un preot *naționalist*, iar *kossuthști* ca el nu prea găsești pe la noi.

Când e acasă, nici atunci nu-și împlinește datoriile sale preoțești căci șade mai mult în Magyar Kaszino al cărui director e dânsul, pentru aceea și de face ceva în cauzele preoțești, aceea n'o face din inimă și cu simț fiindcă-i gândul tot la Kossuth. Mai deunăzi a cununat pre doi tineri. În timpul cununiei a fost îmbrăcat în frac și fără reverendă pe care a lăsat-o în cui, din jos de patrahir nu se vedea altceva, decât o pereche de pantaloni. Am auzit oamenii vorbind: „tot una-i, ori te cunună matriculantul jidov în pantaloni nemțești, ori te cunună popa nostru în frac jidovesc; mai bine nu ne ducem la biserică să fim cununați de râsul lumii. De-aia sunt multe concubinate“.

Eu din parte-mi îl scuz pe dl părinte Șandru căci presupun că el a fost de credința când a cununat tinerii, că nu-i în biserică ci-i în birt și joacă csárdás-ul lângă oala cu carne.—Teregova la 5 Iunie v, 1907 *Rirus*.

Activitatea contelui neg. u. Ministrul de interne contele Andrassy n'are pace de organizațiile muncitorilor. După disolvarea asociației zidarilor din Budapesta, s'a legat acum de asociația economilor din Nagykanizsa, confiscând în același timp și averea asociației. Motivele sunt apucăturile vechi: terorismul și manipularea incorectă a banilor.

Ca în Rusia, poate și mai rău.

Un deputat „cavalier“. Analfabeții parlamentului nostru, după ce nu știu ce să facă în parlament — căci li se urăște și lor — să urle azi ca eri, și mâni ca azi... își petrec nopțile în orfeele și șantanurile cele mai ascunse ale capitalei. Unul dintre acești „părinți“ ai patriei, kossuthistul Gál András făcea însă chiefuri fără să plătească. Taluii dela un orfeu îi rămăsese dator cu 114 cor., dar în loc să-i plătească datoria, s'a mai și supărat pe bietul om, care n'avu încătrău și l-a pârât pe Măria Sa. Pe baza sentinței judecătorești, avocatul chelnărului a cerut tribunalului să-l declare pe dl deputat în stare de faliment, căci n'are cu ce plăti nici cele mai mici pretensiuni, atât de îndatorat e.

Adio deputăție și — la mai mare!

Socialist condamnat. Curtea cu jurați din Seghedin, în ședința de ieri l'a condamnat pe tipograful Weber István pentru „agitație“ le 8 luni închisoare de stat și 250 coroane amendă. „Agitația“ aceasta ar fi săvârșit-o prin două broșuri publicate în chestiunea grevei muncitorilor din Seghedin.

Patria e salvată.

Poșta redacției.

A., Dobra. Va apare cât mai în grabă.

I. P. (Zăzar). Librării mari sunt: Singer és Wolfner (Andrassy-ut), Eggenberger (Kecskeméthy-utca) și Nagel Otto (Muzeum-körut).

Economie.

Situația agricolă în Ungaria. Ministrul ungar de agricultură a dat pe baza rapoartelor core pondenților economici — publicității un raport asupra situației agricole și a dezvoltării sămănăturilor până la 15 Iunie n. Raportul ministerial constată, că dezvoltarea sămănăturilor se prezintă acum mai favorabil.

Prospectele recoltei grâului adevărat s'au ameliorat cu 700.600 măji metrice, ale săcării cu 203.300 măji metrice, ale ovășului cu 149.100 măji metrice, iar ale orzului cu 205.500 m. m.

Dintre plantele de săpat cucuruzul și cartofii se dezvoltă mai favorabil așa, că dacă timpul va fi și în viitor prielnic acestei dezvoltări sunt prospecte de o recoltă generală aproape mijlocie.

Recolta grâului pe un teritor de 5,544.247 jugăre catastrale se taxează la 31,738.400 măji metrice, față de 53,725.630 din anul trecut.

Recolta săcării pe un teritor de 1,818.118 jugăre catastrale se taxează la 10,137.900 măji metrice, față de 14,150.800 din anul trecut.

Recolta orzului pe un teritor de 1.936.600 jugăre catastrale se taxează la 12,684.800 măji metrice, față de 14,185.554 din anul trecut.

Recolta ovășului pe un teritor de 1,914.418 jugăre catastrale se taxează la 11,487.900, față de 12,734.240 măji metrice din anul trecut.

Timpul în primele două săptămâni ale lunii curente a fost îndeobște favorabil dezvoltării vegetației. Cu toate acestea în unele ținuturi s'a ivit rugina, care a pricinuit chiar pagube însemnate în grâne.

În genere situația agricolă nu e satisfăcătoare, îndeosebi grânele vor da o recoltă slabă mijlocie în unele ținuturi chiar rea.

Cucuruzele s'au dezvoltat în genere bine cele timpuriu, în mare parte, sunt deja îngropate, cele târzii se sapă încă.

Cartofii în genere se dezvoltă favorabil afară de ținuturile din dreapta și stânga Dunării, aici seceta iau împiedecat în dezvoltarea.

Legumele în urma ploilor s'au îndreptat și se dezvoltă bine.

Plantațiunea tutunului s'a isprăvit, s'a făcut în condiții favorabile.

Napii de zahăr și de nutreț, îndeosebi cei timpurii se dezvoltă destul de favorabil.

Plantele de nutreț, îndeosebi lucernele au fost slabe. În unele ținuturi ploile multe au pricinuit pagube în plantele de nutreț, cosite deja.

Lucernele și trifoiile în cele mai multe ținuturi după primul cosit având ploi îndeajuns cresc bine.

Fânățele se cosesc acum. Rezultatele sunt diferite, în unele ținuturi slabe, în genere mijlocii.

Pășunile în urma ploilor au înverzit și sunt frumoase.

În stânga Dunării însă — din cauza secetei — sunt încă tot slabe.

Viile în genere sunt frumoase.

Rapoartele sunt favorabile, recolta viilor în genere va fi bună, afară de ținuturile din dreapta și stânga Dunării. Vijeliile și piatra au pricinuit în unele locuri pagube însemnate.

Pomi în genere promit roadă slabă.

Insectele, apoi vijeliile au micșorat în unele locuri chiar nimic roadă puțină, ce s'a arătat.

Cirese, vișine, nuci și persici vor fi îndeajuns, mere și pere vor fi însă puține.

Expoziție de vite. Asociația economică a comitatului Arad a aranjat Dumineca trecută în Boroș-Sebeș o expoziție de vite de prăsilă împreună cu premii.

Premiile cele d'întăiu pentru cele mai frumoase vite de prăsilă expuse le-au câștigat țărani: *Todor Doncea* din Boroș-Sebeș și *Ion Oncu* din Berza.

Situația băncii imperiale germane (15 Iunie):

Metal 954.134.000 (+7,421.000) mărci.
Portofoliul 993.451.000 (—9,300.000) mărci.
Lombard 83,910.000 (+14,776.000) mărci.

Bilete de bancă în circulațiune:
1.379,895.000 (+21,487.000) mărci.

Bursa de efecte. Sosind știri mai favorabile din străinătate, bursa a fost azi mai bine dispusă, circulația a devenit în câțva mai animată.

Arbitrajul din Viena a continuat cu cumpărările, astfel cursurile valorilor internaționale — favorizate de speculație — s'au urcat.

Unele valori locale încă s'au vândut cu prețuri urcate.

Rentele și valutele nu s'au schimbat.
La încheierea bursei au notat:

Acțiunile institutului de credit	Coroane
„ „ austriac	— 649—
„ „ ung. a.	— 750-50
„ băncii de escompt a.	— 495—
„ soc. căilor ferate austro ung.	— 669—
Renta ung. de aur 4 proc. vinde	— 111-35
„ „ coroane 4 „ „	— 93-65
„ austr. de aur 4 „ „	— 116-50
„ „ coroane 4 „ „	— 97-75
Scrisuri fonciare „Albina“ „	— 101—
Napoleon d'or (20 franci aur) „	— 19-23
20 mărci germane, aur — —	— 23-62
Galbeni austriaci și ungurești	— 11-43
Bilete germane 100 mărci	— 118-15
„ franceze 100 franci	— 96-15
„ italiene 100 lire	— 96—
„ române 100 lei	— 95-50
Rubie rusești de hârtie	— 2-53

Prețurile cerealelor. Circulația în târgul efectiv de cereale a fost azi minimală.

Producții nu oferă cereale, morile nu reflectează, decât la soarte mai alese și dau cu greu prețuri urcate.

Prețurile tuturor cerealelor s'au menținut în tendență fermă.

Azi până la 12 ore din zi s'au vândut 12.000 măji m. (q) grâu.

Pentru cel mai frumos grâu de Tisa (81 kgr. gr.) s'au plătit 21-10 fil., iar pentru cel mai slab de Bănat (75 kgr. gr.) 19 cor. și 20 fileri.

În ultimele 24 ore circulația cerealelor în Budapesta a fost următoarea:

	sosit	expediat
	măji	metrice
Grâu	— — — —	26.628 — 16,835
Săcară	— — — —	458 — 201
Orz	— — — —	1.952 — —
Ovăș	— — — —	5.443 — 398
Cucuruz	— — — —	22.140 — 7.804
Făină	— — — —	153 — 18.871
Tărâțe	— — — —	— — 2.309

Piața din Budapesta.

I. Cereale.

Grâu, maja metrică., frumos .	21 cor. 10 fil
„ „ „ „ mijlociu .	20 cor. 10 fil.
„ „ „ „ mai slab .	19 cor. 20 fil.
Săcară, maja, m. dela	15 cor. 45 fil. 15 80
Orz. „ „ „	13 cor. 55 fil. — 14 10
Cucuruz nou „	11 cor. 85 fil. — 12.10
Ovăș, „ „ „	15 cor. 35 fil. — 16.—

II.

Produse.

— Prețurile sunt socotite după 100 kilogr. și în bani gata. —	
Unsoare de porc, dela	148 cor. — 149 cor.
Slănină, „	123 cor. — 133 cor.
Cartofi, „	— cor. — fil. — —
Spirit, „	53.50 cor. — 54 50

III.

Târgul de porci Kőbánya (Steinbánya)	
(Prima calitate ungară.)	
Bătrâni — — —	fileri kilogramul
Tineri	141—142 fileri kilogramul

Redactor responsabil:

VASILE MACREA.

Tip. «Poporul Român», István-ut 11.